

Infrastruktur

Intervju med Susanne Bergenbrant Glas

”Vinsten med GVD kommer att bli väldigt stor”

I framtiden blir det lättare att få en helhetsbild av patienternas sjukdomar. Journalsystemet GVD, Gemensam Vårdokumentation, samordnar de 26 olika journalsystem som finns i dag.

– Det kommer göra arbetet lättare och vården bättre, säger Susanne Bergenbrant Glas, överläkare på ASIH, Långbro Park.

GVD handlar inte om att alla sjukhus ska skaffa samma journalsystem utan att man genom detta kan söka i de system som redan finns. När man har tillgång till alla journaler som upprättats kan läkaren direkt se viken vård patienten har fått tidigare. Hittills har man fått förlita sig till fax och mail för att få uppgifterna fram och tillbaka och det har inte alltid fungerat. Dessutom har det tagit längre tid.

Med det nya systemet kommer man att löpa mindre risk för felmedicinering och felbehandling eftersom man kan söka all den information som finns om en patient i länet men det är viktigt att poängtera att integriteten sätts i första hand: det är patienten själv som avgör vem som ska ha tillgång till vilken information.

– För de som har behandlats i flera år för allvarliga sjukdomar, och de är oftast äldre, är vinsten med GVD väldigt stor, säger Susanne Bergenbrant Glas, på ASIH-enheten, i Långbro Park, där merparten av patienterna är just allvarligt sjuka.

– Ofta räcker det med två-tre dygn på sjukhus, för att ställa diagnos och ha inledande behandling. Efter det kan man ofta få lika god vård i hemmet. Man undviker också att göra samma utredning två gånger, något som är ytterst viktigt med de vårdköer som i dag existerar.

– Vi möter människor som ofta är så sjuka att de själva inte kan redogöra för alla behandlingar de har fått. Då är det avgörande att vi lätt kan söka upp informationen själva.

Susanne Bergenbrant Glas upplever dagligen vilka problem de 26 olika journalsystemen kan orsaka. Eftersom ASIH från början var beläget på Huddinge sjukhus delar man journalsystem med dem – men inte med andra sjukhus. Om patienten har varit på Karolinska får läkarna på ASIH

information om vad som skett där först två dagar senare – och då har de ofta redan träffat patienten i fråga.

– Jag tittade på ett fall idag där en patient först hade besökt ortopederna på Huddinge. Mannen hade en blödning i ryggen och jag kunde direkt se i vårt system vad som hade skett på sjukhuset. Han skickades därefter till neurokirurgen på Karolinska och där kunde jag följaktligen inte se vad de gjort.

Patienten slussades sedan vidare till Stockholms sjukhem för rehabilitering där han fick tarmvred och lades in på S:t Görans sjukhus för akut operation. Tillbaka på Stockholms sjukhem ansåg mannens hustru att det var för långt för henne att åka så han flyttades till Stortorp för rehabilitering i stället. Därefter skrevs han ut för fortsatt vård i hemmet av ASIH, Långbro Park.

– Totalt innebär detta givetvis ett enormt pappersflöde. Någon har beordrat ett visst antal kalorier i droppet men jag vet varken vem eller varför. Han hade blodförtunnande medicin men jag vet inte vem som gett honom det. Det blir ett pussel att få ihop hela bilden av den vård han har fått, säger Susanne Bergenbrant Glas.

När GVD får fullt utslag kan hon i stället för att ringa runt till varje enskild vårdinstans logga in på journalsystemet och där hitta allt hon behöver veta om patienten. Planen är att hälften av länets vårdgivare ska vara anslutna till GVD vid slutet av 2005. År 2007 ska GVD omfatta samtliga instanser.

– Eftersom vi har haft samma journalsystem som Huddinge i alla år så vet vi hur mycket enklare det är. Det är ju egentligen det man vill med GVD och därför vet jag att det kommer att ge oss en bättre vård, säger Susanne Bergenbrant Glas.

Text: Henrik Ystén

Uppdrag och mål

Infrastruktur betyder en bakom- eller underliggande struktur. I detta sammanhang avses anläggningar som landstingets verksamhet måste ha tillgång till för att fungera.

Landstingets infrastruktur består av olika delar. Dels sådana som landstinget själv äger, dels sådana som landstinget nyttjar men som andra huvudmän ansvarar för.

Från tunnelbana till IT-system

Här är exempel på infrastruktur som landstinget helt eller delvis äger:

- Spår som nyttjas av kollektivtrafikens tåg och tunnelbana
- Spårbundna fordon och bussar*
- Fartyg och färjor
- Fastigheter, till exempel sjukhusbyggnader och stationer, som nyttjas av sjukvården och kollektivtrafiken
- IT-system, till exempel patientjournalssystem och administrativa verktyg för löne- och personalstatistik
- System för trafikövervakning och trafikinformation
- Medicinsk utrustning och inventarier

** Bussar räknas vanligtvis inte som infrastruktur men vissa uppgifter om kollektivtrafikens bussar kommer ändå att redovisas i detta avsnitt.*

Exempel på infrastruktur som landstinget nyttjar men inte äger:
Vägar, bryggor, pendeltågsspår, pendeltågsstationer och vissa fastigheter.

SL:s infrastruktur

SL äger infrastrukturen för tunnelbanan, lokaltågen och Tvärbanan, medan pendeltågsspåren och pendeltågsstationerna ägs av staten. SL ansvarar för ett väl avvägt kollektivt transportsystem och för en väl utbyggd och modern infrastruktur, vilket innebär kontinuerligt underhåll och förnyelse.

Investeringarna i infrastrukturen ska vara till nytta under lång tid, ofta 30 år eller längre.

Den sammanlagda spårlängden som SL trafikerar är över 50 mil, varav SL äger nära 30 mil. SL äger eller leasar även de fordon som trafikerar kollektivtrafiksystemet, förutom två tredjedelar av bussflottan, vilka finansierats av de trafikentreprenörer som SL tecknat avtal med.

År 2004 var antalet vagnar (inom tunnelbane-, pendeltåg- och tågtrafiken) totalt 1 066, varav 271 nya tunnelbanevagnar. Antalet bussar var 1761, varav 247 etanolbussar, 21 biogasbussar och 3 bränslecellsbusar.

Waxholmsbolagets infrastruktur

En stor del av infrastrukturen i skärgårds- och hamntrafiken ägs av Waxholmsbolaget och består främst av fartyg, terminalbyggnader samt bunker- och miljöanläggningar i vissa hamnar. Bolaget har det långsiktiga ansvaret att avsätta medel för att kapacitet och kvalitet ska bibehållas. Waxholmsbolagets verksamhet engagerar cirka 50 fartyg, av vilka bolaget äger hälften.

Locum och landstingets fastigheter

Det stora flertalet av de fastigheter där landstinget bedriver verksamhet ses som strategiska resurser. Landstingets ambition är att ha en långtgående förfoganderätt över dessa fastigheter, antingen genom ägande eller genom långsiktiga hyresavtal. Locum AB – landstingets fastighetsbolag - förvaltar

sammanlagt 2,4 miljoner kvadratmeter, varav 91 procent är vårdfastigheter. Resten är i huvudsak terminaler och depåer som används av SL.

IT – infrastruktur

IT-infrastrukturen består av de datorer och kommunikationslösningar som krävs för att landstingets medarbetare – och de som utför uppdrag åt landstinget – ska kunna kommunicera elektroniskt och ha tillgång till datorstöd.

Viktiga komponenter är:

- * Landstingets data- och telekommunikationsnät SLLnet
- * Den elektroniska katalogen
- * Åtkomst- och behörighetskontrollsystem
- * Virussyddssystem
- * E-postsystemet Lotus Notes

Gemensam Vårdokumentation

Ett problem med den IT-infrastruktur som byggts upp inom landstinget är att det finns olika system, till exempel patientjournalssystem, som inte kan kommunicera med varandra. Den samlade bilden av en patient kan därför finnas spridd i ett stort antal journaler på olika kliniker och mottagningar. Detta medför risk för felbehandling, dubbelarbete och onödiga väntetider.

Ett stort arbete pågår därför med att skapa en IT-infrastruktur som är anpassad till både vårdgivarnas och patienternas behov. Målet är att alla vårdgivare som behandlar en patient ska ha tillgång till en och samma elektroniska patientjournal. Denna infrastruktur kallas gemensam vårdokumentation, GVD.

Infrastrukturens ekonomi

Ett gott underhåll och ändamålsenlig förnyelse av infrastrukturen är av största vikt och minimerar landstingets investeringskostnader på lång sikt.

År 2003 införde landstinget en investeringsprocess där alla delar av verksamheten finns redovisad. Tanken var att få en bättre överblick genom att prioriteringar av investeringar inom både sjukvård och kollektivtrafik sker inom ramen för samma process.

Landstingets politiska ledning slog i budget för 2004 fast att investeringar som säkerställer driften skulle prioriteras. Ytterligare investeringar skulle, på grund av landstingets ekonomiska underskott, prövas under stor restriktivitet.

Året som gick

Årets investeringar av infrastrukturen avseende fastigheter, trafikanläggningar och fordon samt medicinsk-teknisk utrustning och inventarier uppgick till drygt 3 miljarder kronor. Underhåll av fastigheter, trafikanläggningar och fordon uppgick totalt till cirka 1,2 miljarder kronor. Landstingets totala kostnader för IT under 2004 var cirka 1,5 miljarder kronor.

Trafikanläggningar och fordon

Årets investeringar uppgick till 1 938 miljoner kronor, varav 1 834 miljoner kronor avser SL och 104 miljoner kronor avser Waxholmsbolaget.

Det samlade underhållet av infrastrukturen uppgick till cirka 1 miljard kronor. SL:s investeringar avser framför allt:

- * Modernisering och upprustning av tunnelbana
- * Anskaffning av nya tunnelbanevagnar
- * En ny pendeltågsdepå

Slutleveransen av de nya vagnarna innebär att över 80 procent av tunnelbanan trafikeras med nya vagnar. Den nya bytespunkten Liljeholmen färdigställdes under 2004, med omstigning inomhus över en plattform mellan tunnelbana och buss. Den nya pendeltågsdepån i Upplands-Bro kommer att ta emot de nya pendeltågen som levereras med början 2005.

Anpassningen till förmån för rörelsehindrade fortsatte, genom att några nya hissar installerades och ytterligare några hissar moderniserades på tunnelbanestationerna. Dessutom togs ytterligare 75 bussar med lågt insteg i trafik.

SL slöt under året avtal med staten, med anledning av planerna på försök med trängselskatt. Avtalet reglerar vilka skyldigheter SL har i fråga om kapacitetsökning och vilka garantier staten lämnar för att täcka SL:s eventuella merkostnader.

Waxholmsbolagets investeringar utgörs främst av tre nya isgående fartyg. Under året har två av dessa fartyg levererats och det tredje beräknas komma i början av 2005.

Fastigheter

Investeringarna i fastigheter under 2004 uppgick till 675 miljoner kronor. Det planerade underhållet uppgick till 102 kronor per kvadratmeter, totalt 225 miljoner kronor.

De insatser som gjordes vid akutsjukhusen avser upprustning och anpassning till den moderna sjukvårdens krav. Stor vikt lades vid driftsäkerhetsåtgärder – brandskydd, ventilation och inomhusmiljö samt tekniska försörjningssystem.

Ombyggnaden av Södra BB vid Södersjukhuset, utfördes under året, i syfte att utöka förlossningskapaciteten. Bland annat färdigställdes en ny BB-avdelning. Locum påbörjade också planeringen för en ny neonatalavdelning.

I september 2004 gav fullmäktige Locum i uppdrag att komma med ett förslag över vilka fastigheter och externt inhyrda lokaler som ska anses vara strategiska. Förslaget beräknas vara klart under våren 2005.

Medicinsk-teknisk utrustning och övriga investeringar

Volymen investeringar avseende maskiner och inventarier blev 393 miljoner kronor. Årets investeringar avser främst anskaffning av medicinsk-teknisk utrustning vid de stora akutsjukhusen. Bland annat införskaffades en ny datortomograf till Karolinska Universitetssjukhuset.

IT

Landstingets totala kostnader för IT under 2004 var 1,5 miljarder kronor. Merparten var kostnader för lokalt IT-stöd vid akutsjukhusen och inom närsjukvården. 111 miljoner kronor var kostnader för Landstingsstyrelsens IT-avdelning, varav 68 miljoner var kostnader för drift och förvaltning av infrastruktur och gemensamma system.

I början av året antog fullmäktige dels en IT-policy för hela landstingskoncernen, dels en IT-strategi för hälso- och sjukvården. Policyn ger anvisningar om hur IT skall användas inom landstinget, medan strategin koncentrerar sig på ambitionen att skapa en livslång sammanhållen patientjournal.

Införandet av denna gemensamma vårddokumentation – GVD – dominerade landstingets IT-utveckling under 2004. Landstinget upphandlade en lagringstjänst för GVD samt påbörjade slutförhandlingarna om behörighetskontroll och integritetsskydd.

Landstinget förstärkte också samarbetet med staten och andra sjukvårdsregioner och IT-utveckling. Detta ledde bland annat till att landstinget fått tillgång till Västra Götalandsregionens system för befolkningsstatistik, vilket kommer att leda till reducerade kostnader för landstinget.

Året i stort innebar en konsolidering av IT-verksamheten. Karolinska Universitetssjukhuset kommer att reducera antalet journalsystem till ett gemensamt för hela organisationen. Även Stockholms sjukvårdsområde fattade beslut om att minska antalet system och driftscentraler.

Under 2004 nådde landstinget i stort sett målet att alla medarbetare ska använda samma e-postsystem, Lotus Notes. I kombination med användning av den elektroniska katalogen har detta både ökat möjligheten att hitta alla medarbetare och förbättrat säkerheten.

Framtid

Under våren 2005 ska landstingsfullmäktige behandla de förslag som 3S – utredningen om Stockholms framtida sjukvårdsstruktur – lagt i sin slutrapport. Förutsatt att fullmäktige godkänner förslagen så kommer 3S att föra med sig förändringar som påverkar infrastrukturens utveckling och investeringarnas inriktning under lång tid.

Fastigheter

3S-utredningen föreslår att ett nytt universitetssjukhus byggs i anslutning till Karolinska Universitetssjukhuset Solna. Den kalkylerade investeringsutgiften de närmaste tio åren är 10–12 miljarder kronor varav 7 miljarder avser själva byggnaden..

Genomförandet av 3S-utredningens förslag kommer även att kräva investeringar vid andra akutsjukhus, främst Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge, Danderyds sjukhus och Södersjukhuset. För Danderyds sjukhus del pågår planeringen för en ny byggnad som skall innehålla akutmottagning och centraloperation. Denna investering på cirka 450 miljoner kronor bedöms vara nödvändig – oberoende av 3S-utredningens förslag.

Trafikanläggningar och fordon

Inom SL pågår sedan 1997 ett omfattande investeringsprogram. Mellan 1997 och 2004 uppgick volymen till 21 miljarder kronor. Fram till 2010 planeras investeringar för ytterligare 11 miljarder kronor.

Nya, moderna pendeltågsvagnar börjar levereras och tas i trafik 2005. Investeringar i det nya biljettsystemet har försenats och merparten av leveranserna till biljettsystemet kommer att ske först under 2006.

IT

Gemensam vårddokumentation, GVD, ska successivt införas under 2005. Inom några år ska alla vårdgivare vara anslutna till GVD. Vissa legala aspekter, till exempel hanteringen av journaler mellan offentliga och privata vårdgivare, återstår att lösa innan GVD kan utnyttjas till fullo.

Mål och måluppfyllelse

Mål

Måluppfyllelse

Trafikanläggningar och fordon

Kollektivtrafikens infrastruktur måste byggas ut. Det är särskilt viktigt att järnvägsinfrastrukturen genom Stockholm utökas så snart som möjligt. För att denna investering ska få maximal effekt måste satsningar även göras på omgivande banor.	Detta ingår i SL:s strategiska plan för åren 2005–2010. SL:s önskemål om utökningar vad gäller exempelvis spårtrafiken är betydligt större än vad befintlig investeringsplan kan rymma. SL anser ändå att det är prioriterat att arbeta med de mest angelägna spårinvesteringarna så att det finns en hög planeringsberedskap när det ekonomiska utrymmet förbättras.
Handikappsanpassningen av stationer och rullande material ska fortsätta	Under 2004 installerades några nya handikappvänliga hissar och ytterligare några hissar moderniserades på tunnelbanestationerna. Dessutom togs ytterligare 75 bussar med lågt insteg i trafik.
Ett underskrivet avtal, om att intäkterna från de eventuella försöken med trängselavgifter ska tillkomma kollektivtrafiken i Stockholms län, måste träffas i god tid för att SL ska kunna planera för hur extra trafikresurser och andra kapacitetshöjande åtgärder ska kunna sättas in.	Ett avtal mellan staten och SL om försök med trängselskatt undertecknades i juli 2004.

Fastigheter

Under 2004 ska förslag läggas fram över vilka fastigheter och externt inhyrda lokaler som ska anses strategiska.	Locum har arbetat med frågan i samarbete med beställarorganisationer i vården. Ett förslag väntas under våren 2005.
--	---

IT

En IT-strategi för den landstingsfinansierade vården i Stockholms län ska sjösättas. Alla aktörer inom den landstingsfinansierade vården ska kunna använda en gemensam infrastruktur för lagring av vårdinformation.	I början av året antog fullmäktige en IT-strategi som slår fast att vården ska utgå från ett patientrelaterat synsätt med en livslång, sammanhållen patientjournal. Gemensam vårddokumentation, GVD, ska successivt införas under 2005. Inom några år ska alla vårdgivare vara anslutna till GVD. Under 2004 upphandlade landstinget en lagringstjänst för Gemensam vårddokumentation, GVD, samt påbörjade slutförhandlingarna om behörighetskontroll och integritetsskydd.
--	---